

DE VLAAMSCHE BEELDHOUWER

EMIEL POETOU,

□ □ DOOR PAUL DE KEYSER □ □

GEBOREN in de schaduw van het Gentsche Belfort heeft de beeldhouwer Poetou in zijn bruuske verschijning iets van het uitdagende van den middeleeuwschen gemeentenaar, tuk op zelfstandigheid.

Niets afgeslepens, noch geronds bij dien man, die als een kluizenaar leeft in zijn luchtig werkhuis, dat als een kathedraal zich welft boven de reuzekinderen van zijn geest.

Met welgemeende krachttermen ontvangt hij u in zijn heiligdom, dat uitzicht geeft op een pracht van een boomgaard vol vruchten en vogels.

Men heeft 'n oogenblik moeite te gelooven dat zoo'n wonder mogelijk is in volle fabriekstad, maar reeds heeft Poetou u in zijn moderne kathedraal — een bouwwerk van den architect van de Vlaamsche artisten, August de Smet — binnengeloodst.

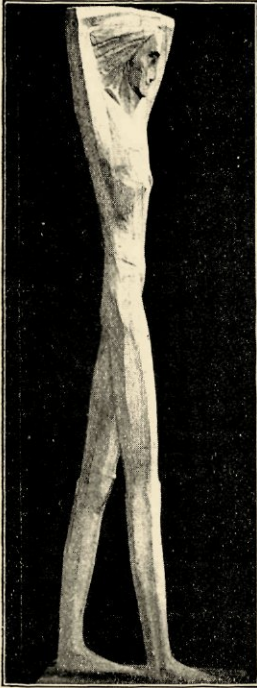
Geen diplomaat, die zijn kunstwerken op subtiele wijze te prijzen weet, maar een all-round Vlaming, die zijn bewondering of afkeer lucht in woorden, die als rollende donders zijn kunstaspiraties vertolken, een hemelbestormer, die, zelden tevreden over eigen werk, steeds hooger tracht en slechts een tijdelijke rust vindt op toppen, waar de groote hoop hem niet volgen kan.

Maar wat geeft hij om den grooten hoop? Hartstochtelijk beeldenkneder, kent hij rust noch duur vooraleer hij uit de klei den vorm heeft geperst die zijn visioen, zijn innerlijke wereld, voldoet. Geen lieflafferie, geen schoonheid zoekt hij, maar uitdrukking, expressie van wat in hem roert en poert: sociale onrust en religieuse rust. Alles ademt kracht bij dien stoeren Vlaming, die, naar het gevleugeld woord van August Vermeylen, Europeesch heeft leeren denken.

En die kracht is in zijn werk gevaren, een ingetoomde, bedegen kracht, want uitbundigheid à la Jef Lambeaux, theatraal spier-vertoon en opgeblazenheid haat hij als een oude pekelzonde, waaraan hij door zijn joviale Pallieter-natuur van huis uit geneigd was te offeren. Een tweede Rik Wouters kon hij zijn geworden, maar zijn zelftucht deed hem alle vulgaire deklamatie, alle schilderachtig effect als grensforceering van de beeldhouwkunst vermijden.

Poetou behoort tot die beeldhouwers, die de edele beeldkunst willen ontvoogden van haar dienende rol. Zuivere skulptuur is zijn leus.

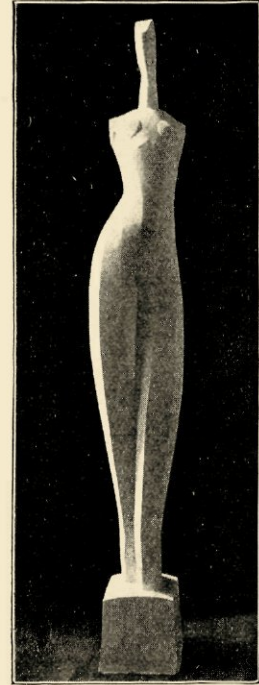
Wel heeft hij oog voor haar decoratieve rol, maar hij weet dat zij maar al te zeer in die richting vertroebelt, dat zij geneigd is de haar voorgeschre-

ADAM.

EMIEL POETOU, 1928.

VROUWELIJK NAAKT.

EMIEL POETOU.

LONGINUS.

VIII

EMIEL POETOU.

KNIELENDE MADONNA.

EMIEL POETOU.

HEILIGE DRIEVULDIGHEID.

ven perken te overschrijden en in overdadigen groei het bouwwerk met parasitaire beelden en ornamenten te overwoekeren.

Poetou's stijl is streng, op het stroeve af. Zonder aarzeling offert hij de gevoelige silhouette op om alleen de adequate lijn als de eenig-logische in beeldhouwwerk te aanvaarden. Met de onverbiddelijke logika der machine schuint hij alle irrationnele vormen van het kunstwerk af.

Die uitzonderlijke zelfbeperking, die bij 'n eersten oogopslag naar onrijpheid zweemt, maar het niet is, verkreeg hij niet van den eersten slag.

Poetou, die de anatomische studie in zijn jeugd aan de Gentsche Akademie van Schoone Kunsten, waar hij school liep onder dien onvergetelijken bestuurder, die tevens een menschenkenner en een leider was, Jean Delvin, waar hij als meester J. van Biesbroeck Jr. had, schier met angstvalligheid heeft beoefend, kon zich, door zijn natuur zelf, slechts moeilijk losmaken van pittoreske detaillering. Er zijn jeugd-werken die op welsprekende wijze daarvan getuigen, o.a. een, in zijn soort voortreffelijke, *K o p v a n e e n g r i j s a a r d*. Tal van portret-busten, meestal te halver lijve, dagteekenen uit die periode, die in expressiviteit niet onderdoen voor de terecht zoo geroemde beelden van Rik Wouters, den te jong gevelden meester. Daar is o.a. een portret van den thans algemeen bekenden Vlaamschen schilder *Albert Saverijs* (1922) — een tijdgenoot van Poetou — dat gerust mag geplaatst worden naast de bekende torso-buste van James Ensor door Rik Wouters. Een „*De Profundis*”, heftig getourmenteerd, was het pathetisch vaarwel aan die eerste, nog niet gansch zelfstandige, periode.

Een religieuze inkeer kwam alsdan zijn geest bevruchten. De oorlog, die groote smeltkroes, bracht bezinking en overpeinzing. Poetou wou een epos scheppen, een Evangelie van den Vrede met een „*Christus Rex*” in het middenpunt. Christus en Apostelfiguren spookten door zijn brein.

Geweldige gestalten die hij onvermoeid in de klei wou vastleggen, als zoovele protesten tegen de gedrochtelijke oorlogsmonumenten, die de Belgische beeldenfabrikanten de handen vol werk gaven.

Toch lieten bij velen zijn Bijbelsche figuren, o.a. zijn *J o h a n n e s de Dooper* en *De ongeloovige Thomas* (Gentsche Driejaarlijksche van 1925) onvoldaan om hun schijnbare tweeslachtigheid.

Een kunstcritikus sprak lovend over een visie „*en creux et en bosses*”, waar Poetou's streven toch eerder lag in een gekonstrueerde massaliteit, wars van alle schilderachtigheid.

„*J u d a s*”, maar vooral zijn deemoedige, sober-grootsche „*Longinus*”-buste, zijn in dit opzicht mijlpalen van een evolutie, die hem onweerstaanbaar naar een meer abstrakte visie van het menschelijk lichaam voerden. Merkwaardig zijn de talrijke *Madonna's* uit dien tijd, die een nog duidelijker plastische taal spreken dan de *Apostel-bustes*.

Groote zuiverheid van lijnen, gepaard aan een verinnerlijking, die Oost-Aziatische Maya-figuurtjes zoo aantrekkelijk „unheimisch” maakt, karakteriseert die over-slanke gestalten, die van het aardsche alle overtolligheid hebben afgelegd.

Een paar „knielende Madonna's” zijn geniale vondsten, die in gaafheid alles overtreffen wat de moderne Christelijke kunst in Vlaanderen op het spoor van George Minne, op het gebied der beeldhouwkunst, ons in de laatste jaren heeft te aanschouwen gegeven.

Ondertusschen lijkt het wel een paradox dat de zoo mannelijke Poetou tot nog toe zijn krachtigen kunstwil het best tot uiting heeft gebracht in de allertzachtste vrouwefiguren. Zonder tranerigheid overigens, want dit ligt ver van hem af.

Anekdote zit hem bovendien dwars en het liefst spreekt hij van figuur of skulptuur A of B, kop of torso X of Y.

Hoe bevreemd keek hij op toen hij vernam dat zijn „H. Drievuldigheid”, waarvan hij in den laatsten tijd een aantal proeven ontwierp, tot de Christelijke Ikonografie van de XVe en XVIe eeuwen behoorde! Hij dacht die opvatting van God den Vader, God den Zoon en God den Heiligen Geest, vereenigd in één ontzagwekkend figuur, uitgevonden te hebben. Dit belet niet dat van de zeldzaam bewaarde beelden van dien tijd geen zóo monumentaal, zóo evenwichtig-harmonisch aandoet als het zijne, wat niet weinig zeggen wil wanneer men het ongewone en anorganische van zoo'n hoofdconstructie beseft.

Is er bij Poetou doorgaans geen spraak van plooienspel, omdat hij „Spielerei” van die soort verfoeit, toch komen de skulpturale eigenschappen van de gewaden doorgaans tot hun recht. Ze zijn wel degelijk overwogen en werken op bijzonder suggestieve wijze mee in den droef-gelaten knieval der Madonna's.

Een paar naaktfiguren uit den allerlaatsten tijd illustreeren zijn synthetischen greep, die, beladen met de kracht-instinkten van zijn natuur, bloedlooze abstraktie heeft weten te vermijden. Kan men steeds hetzelfde zeggen van modernisten met wereldnaam als een Zadkine of een Archipenko?

Met Emiel Poetou gaat de Vlaamsche beeldhouwkunst beslist nieuwe toekomstmogelijkheden tegemoet. Naast Wijnants van Mechelen en Jaspers van Antwerpen komt een derde Vlaamsche modernist uit de stad van George Minne in de moderne beeldhouwkunst een plaats opeischen. En die plaats zal niet, op het gebied der zuivere skulptuur, de minste blijken. Daar staat het tot nog toe gepresterde werk van Poetou borg voor.

BIOGRAFISCHE NOTA. Poetou, Emilius-Franciscus, geboren te Gent, den 6en November 1885, volgde de lessen van de Koninklijke Akademie voor Schoone Kunsten te Gent (beeldhouwklas van J. van Biesbroeck Jr.) en te Brussel (beeldhouwklas van Van der Stappen). In 1912 bekwam Poetou den Grooten Prijs van de Koninklijke Akademie te Gent (Driejaarlijksche Prijskamp),